

VI. РЕЦЕНЗІЇ

Погорецький М. А.,

*доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України,
завідувач кафедри правосуддя
юридичного факультету Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

Сергєєва Д. Б.,

*доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник,
доцент кафедри правосуддя
юридичного факультету Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

ФУНДАМЕНТАЛЬНЕ НАУКОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ ДОКАЗУВАННЯ ОКРЕМИХ КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ¹

Корупційні злочини є одним із найбільш розповсюджених негативних явищ нашої держави, яке пронизує усі сфери життєдіяльності суспільства і становить безпосередню загрозу національній безпеці, зумовлює низьку інвестиційну привабливість країни, гальмує економічний та політичний і соціальний розвиток держави.

Саме корупція та її негативні наслідки є головними чинниками формування суспільної думки про декларативність проголошення України соціальною, демократичною та правовою державою й викликає ланцюгову реакцію правового нігілізму серед різних верств населення, який тягне за собою вкрай шкідливі наслідки, зокрема, підриває довіру до державних та громадських інституцій, суттєво знижує соціальну й політичну активність громадян і, особливо, молоді у розбудові України як правової, демократичної й соціально спрямова-

ної держави, підриває авторитет України на міжнародній арені, призводить до прискорення імміграційних процесів прогресивної й висококваліфікованої верстви населення, яка зневірена впродовж існування України як незалежної держави у реалізації задекларованих політиками намірів її розбудови.

Реальні масштаби розповсюдження корупційних злочинів є катастрофічними і унаслідок значної їх латентності та ефективності засобів протидії корупціонерами досудовому розслідуванню унеможливує забезпечення належного процесу доказування кримінальних провадженнях цієї категорії.

Тому звернення А. В. Шевчишена до дослідження проблемних питань доказування стороною обвинувачення у досудовому розслідуванні корупційних злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, не ви-

¹ А. Шевчишен, *Доказування стороною обвинувачення у досудовому розслідуванні корупційних злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг: теорія і практика: монографія* (Київ, Алерта 2019) 536.

кликає жодних сумнівів та заслуговує на підтримку.

Рецензована праця являє собою фундаментальне наукове дослідження, що є результатом глибинного аналізу проблем доказування у кримінальному процесі та практики розслідування корупційних злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Системний підхід до викладення проблем та пропозиції їх вирішення, які висвітлені у змісті монографії свідчать про плідний творчий пошук автора, який заслуговує високої оцінки. Розроблені наукові положення можна використовувати для проведення галузевих досліджень, формування методологічних засад теорії кримінального процесу. У ході навчального процесу їх можуть застосовувати викладачі, студенти, а також практичні працівники під час провадження досудового розслідування. Заслуговують на увагу перспективні напрями подальших наукових розвідок, які визначає автор.

Зміст монографії А. В. Шевчишена свідчить про опрацювання автором значного обсягу літературних джерел і нормативно-правових актів як вітчизняних, так і міжнародних, аналіз яких надав можливість сформулювати відповідні висновки, що забезпечило їх достатню аргументованість та достовірність. Це дає підстави стверджувати про досконале вивчення і розуміння автором досліджуваної проблематики, усвідомлення її важливості та необхідності оптимального вирішення в науковій і практичній площині.

Структурно рецензована монографія складається зі вступу, п'яти розділів і висновків.

Перший розділ дисертації присвячено дослідженню теоретико-методологічних основ доказування у кримінальних провадженнях про корупційні злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, зокрема стану наукових досліджень проблем доказування, його сутності та методології проведення досліджень.

У другому розділі розкрито зміст авторської системи обставин, що підлягають доказуванню стороною обвинувачення у кримінальних провадженнях зазначеної категорії, критично осмислено використання законодавцем поняття подія злочину у системі обставин, що підлягають доказуванню, а також запропоновано включити до системи обставин, що підлягають доказуванню стороною обвинувачення, встановлення наявності чи відсутності суб'єкта злочину як обставини, яка має концептуально-визначальну сутність доказування у кримінальних провадженнях зазначеної категорії. Запропоновано шляхи їх законодавчого унормування.

Третій розділ присвячено розгляду та аналізу доказової діяльності сторони обвинувачення на початковому етапі досудового розслідування, проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій як засобів кримінального процесуального доказування у досудовому розслідуванні корупційних злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Сформульовано шляхи вдосконалення нормативно-правового регулювання слідчих (розшукових) дій, використання матеріалів негласних слідчих (розшукових) дій, регламентації порядку здійснення інших засобів доказування.

Четвертий розділ присвячений дослідженню проблемних питань доказування стороною обвинувачення у кримінальних провадженнях про корупційні злочини, вчинені окремою категорією осіб, зокрема народними депутатами, суддями, суддею Конституційного суду, адвокатами. Розглянуто проблеми повідомлення про підозру, а також специфіку окремих слідчих та негласних слідчих (розшукових) чи інших процесуальних дій щодо зазначеної категорії осіб. Запропоновано шляхи їх законодавчого вирішення.

У п'ятому розділі досліджено проблемні питання доказування стороною обвинувачення у кримінальних про-

вадженнях про корупційні злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг під час спеціального досудового розслідування (in absentia). Сформульовано авторське поняття спеціального досудового розслідування, визначено його функціональне призначення, особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час спеціального досудового розслідування корупційних злочинів, розкрито проблеми використання міжнародної правової допомоги для отримання доказів під час спеціального досудового розслідування та шляхи їх вирішення.

Текст рецензованої монографії викладений автором логічно, що забезпечило ґрунтовне та послідовне викладення матеріалу. Підкреслюючи високий науковий рівень рецензованої монографії, потрібно відзначити її ґрунтовну теоретичну та емпіричну базу, які у своїй сукупності забезпечили всебічність і повноту проведеного дослідження, об'єктивність та достовірність отриманих результатів.

Отже, проведене дослідження присвячене актуальній темі та демонструє сформований авторський підхід до вирішення низки теоретичних і практичних проблем. Наведені у монографії пропозиції щодо удосконалення кримінального процесуального законодавства є обґрунтованими та своєчасними.

Можна стверджувати про безумовний талант і вдачу автора, що проявилися у написанні монографії, яка привертає увагу своїм змістовним наповненням, практичною складовою та доступністю викладу, в результаті чого обов'язково знайде своє місце серед основної навчальної літератури з проблем кримінального процесу.

Висока оцінка змісту монографії А.В. Шевчишена не позбавляє можливості висловити окремі зауваження щодо її змісту.

Сформульований в монографії підхід до визначення обставин, що підлягають

доказуванню стороною обвинувачення слід використовувати не лише щодо корупційних злочинів, а й до усіх без виключення злочинів, оскільки він передбачає системний підхід з урахуванням як стадії досудового, так і судового розгляду. Тому, напевно чи варто виокремлювати його виключно щодо тих обставин, які підлягають доказуванню про корупційні злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

Суперечливою також, на думку рецензента видається позиція автора щодо обов'язкового передбачення антикорупційних програм в діяльності юридичних осіб, оскільки не варто перекладати на плечі громадян те, з чим не можуть впоратись правоохоронці.

Сподіваємося, що зазначена нами порада буде врахована автором у наступному виданні цієї монографії.

А Шевчишен, Доказування стороною обвинувачення у досудовому розслідуванні корупційних злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням

***публічних послуг: теорія і практика:
монографія (Київ, Алерта 2019) 536.***

В монографії досліджуються проблеми теорії та практики доказування стороною обвинувачення у досудовому розслідуванні корупційних злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, зокрема: стан наукових досліджень, їх сутність та методологію. Розкрито зміст авторської системи обставин, що підлягають доказуванню у кримінальних провадженнях зазначеної категорії, доказову діяльність сторо-

ни обвинувачення на початковому етапі досудового розслідування, особливості доказування у досудовому розслідуванні корупційних злочинів, вчинених окремою категорією осіб, проблеми здійснення доказової діяльності під час спеціального досудового розслідування (in absentia).

Праця може бути корисною для науковців, викладачів, студентів вищих навчальних закладів, практичних працівників правоохоронних органів, суддів, адвокатів та всіх, хто цікавиться проблемами кримінального процесу